



PROMETHEUS

Yükselmek gökyüzüne ve gülmek...



Merhaba,

Prometheus, Yunan mitolojisinde Olimpos'tan ateşi çalarak insanlara veren; yaratıcılığın, bilimin ve uygarlığın gelişmesine yardım eden tanrıydı.

Biz de ondan ilham alarak her ayın ilk haftası e-posta kutularınızda bulacağınız kültür/sanat ve edebiyat bültenimize "Prometheus" adını verdik. Sizler de "Prometheus"un gelecek sayılarının şekillenmesini sağlayacak önerilerinizi ve çalışmalarınızı prometheus@izmirsj.k12.tr adresine gönderebilirsiniz. Gelecek sayılarda görüşmek üzere...

KAFKA OKUMAK İÇİN ÜÇ NEDEN

1

Sadece insan olduğumuz için bizi suçlu ilan eden hayali davaların belirsiz gardiyanlarını içimizden kovmak için,

2

Meçhul şatoların gönüllü kölesi olmayı saçma ve komik bulup kendimizin efendisi olmayı tercih etmek için,

3

Böceğin ezilmişliğine layık olmadığımızı inanmak için...



Google

Arama motoru
Google'ın adı bir matematik terimi olan ve '10'un 100. katı olan 'googol'dan geliyor.



Kaplumbağa

Kaplumbağa kelimesinin aslı "kaplu bağa" şeklindedir. "Kaplu" (örtülü, kabuklu) + "bağa" (kurbağa)



Çorba

Kelime Farsça (şörbâ) kökenlidir. 'şör' (1. tuz, tuzlu, 2. bulanık, karışık) ve 'bâ'(yemek, aş anlamında bir ek) dan oluşmuştur.

EDEBİYAT AJANDASI

Geçmişten günümüze eylül ayında edebiyat dünyasında neler oldu? Hatırlayalım mı?

4 EYLÜL

1768: Vikont François-René de Chateaubriand doğdu.

5 EYLÜL

1870: Sürgünden dönen Victor Hugo, Paris'te coşkuyla karşılandı. Sürgünde yazdığı iki romandan biri Sefiller'di.

6 EYLÜL

1982: Azra Erhat öldü. Eski Yunanca adların yazımında, onun Mitoloji Sözlüğü'nde uyguladığı biçimleri kullanıyoruz.

7 EYLÜL

1911: Apollinaire, Mona Lisa'nın Louvre'dan sansasyonel bir şekilde çalınması olayının elebaşı olduğu kuşkusuyla hapse atıldı. Suçsuzluğu beş gün sonra kanıtlandı.

8 EYLÜL

1474: Çılgın Orlando'nun yazarı Ludovico Ariosto doğdu.

9 EYLÜL

1828: Tolstoy doğdu.

1869: Abdullah Cevdet doğdu.

1904: James Joyce ve Oliver St. John Gogarty (Ulysses'in Buck Mulligan'ı), Dublin, Sandycove'daki Martello Kulesi'ne taşındılar. Bu kule, daha sonra Ulysses'in ilk bölümüne sahne olacaktı.

1942: Tezer Özlü, geceyarısı (Simav'ın) "havuzlu, Arnavut kaldırımını döşeli küçük alanına bakan bir evde ... doğdu" (Demir Özlü). Yaşamın Ucuna Yolculuk'ta izini sürdüğü Pavese'nin doğum gününde, onun intiharından yedi yıl önce.

1984: Yılmaz Güney öldü. Boynu Bükük Öldüler adlı romanıyla 1972 Orhan Kemal Roman Ödülü'nü kazanmıştı.

11 EYLÜL

1862: Sürpriz finaller ustası öykücü O. Henry (William Sydney Porter) doğdu.

13 EYLÜL

1592: Montaigne ünlü Denemeler'inin yeni baskısını hazırlarken öldü.

1871: Gazeteci Şinasi, Babıali yakınlarında hem matbaa hem ev olarak kullandığı bir odada, sözlüğünü tamamlamaya uğraşırken, yakalandığı beyin hastalığından kurtulamayarak öldü.



14 EYLÜL

1321: Dante, İlahi Komedi'nin son bölümü "Cennet"i bitirdikten birkaç saat sonra, sıttmadan öldü. 56 yaşındaydı.

15 EYLÜL

1914: Orhan Kemal doğdu.

18 EYLÜL

1917: Cesur Yeni Dünya'nın yazarı Aldous Huxley, Eton'da bir okula müdür oldu. Öğrencilerinden Eric Arthur Blair, George Orwell adıyla Hayvan Çiftliği'ni yazacaktı.

19 EYLÜL

1911: 1983 Nobel Edebiyat Ödülü'nün sahibi William Golding (Sineklerin Tanrısı) doğdu.

21 EYLÜL

1975: Bedri Rahmi Eyuboğlu öldü.

25 EYLÜL

1897: William Faulkner doğdu.

26 EYLÜL / DİL BAYRAMI

1888: T.S. Eliot (1948 Nobel Edebiyat Ödülü) doğdu.

29 EYLÜL

1547: Cervantes doğdu.

30 EYLÜL

1207 (Bazı araştırmacılara göre 1182): Mevlana Celaleddin-i Rumi, Horasan'ın Belh şehrinde (bugün Afganistan'da) doğdu.

1598: Şair Edmund Spenser, Cork şerifliğine atandı.

1936: Sevgi Soysal doğdu.

**“Ne içindeyim zamanın,
Ne de büsbütün dışında,
Yekpâre geniş bir anın,
Parçalanmaz akışında”
A.H. Tanpınar**

KLASİKLERİ NEDEN OKUMALI?

Ağaca Tüneyen Baron, İkiye Bölünen Vikont, Varolmayan Şövalye, Bir Kış Gecesi Eğer Bir Yolcu, Palomar gibi çağdaş klasiklerin yazarı Italo Calvino tam yirmi yıl önce aldığı yazıda "klasik nedir?" sorusuna on üç ayrı tanım getiriyor ve klasik eserleri neden okumamız gerektiğini açıklıyor:

1. Klasikler, insanların, hiçbir zaman "Okuyorum" demedikleri, genellikle "Yeniden okuyorum" dedikleri kitaplardır.

2. Klasikler, öyle kitaplardır ki onları okumuş ve sevmiş olanlar için alabildiğine değerli bir deneyim oluştururlar ama en çok tadını çıkaracakları duruma geldiklerinde okuma fırsatını saklı tutanlar için de aynı ölçüde zengin bir deneyim olarak beklerler.

3. Klasikler, hem imgelemimize unutulmaz bir biçimde yerleşerek, hem de belleğimizin kıvrımları arasına bireysel ya da ortaklaşa bilinçdışı kılığında gizlenerek, belirli bir etki yaratan kitaplardır.

4. Klasik, ilk okumada verdiği keşif duygusunu her yeniden okumada veren kitaptır.

5. Klasik, ilk kez okuduğumuz zaman bile, daha önce okuduğumuz bir şeyi yeniden okuduğumuz duygusunu veren kitaptır.

6. Klasik, okurlarına söyleyeceklerinin tümünü hiçbir

zaman tüketmemiş olan kitaptır.

7. Klasikler, bize, bizden önceki okumaların izlerini taşıyarak ve içinden geçtikleri kültür ya da kültürlerde (ya da yalnızca diller ve alışıklarda) bıraktıkları izleri arkalarından sürükleyerek gelen kitaplardır.

8. Klasik, çevresinde durmadan eleştirel söylemden oluşan bir toz bulutuna yol açan ama her seferinde bu toz taneciklerini silkip atan yapıttır.

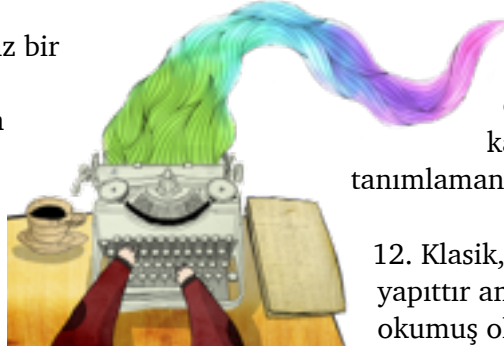
9. Klasikler, ne denli kulaktan dolma bilgilerle bildiğimizi sanırsak, gerçekten okuduğumuzda o denli özgün, umulmadık ve yeniliklerle dolu bulduğumuz kitaplardır.

10. Klasik, giderek tüm evrenle eşdeğer bir niteliğe, eski çağların tılsımlarıyla aynı düzeye erişen bir kitaba verilen addır.

11. "Sizin" klasik yazarınız, kayıtsız kalamadığınız ve onunla ilişkiniz, dahası ona karşı çıkışınız içerisinde kendinizi tanımlamanıza yardımcı olan yazardır.

12. Klasik, öteki klasiklerden önce gelen yapıttır ama daha önce başka klasikleri okumuş olanlar, onun klasik yapıtların soyağacındaki yerini hemen anlarlar.

13. Klasik, günümüzün sorunlarını, klasiklerin de onsuz edemediği bir artalan gürültüsüne indirgeyen yapıttır.



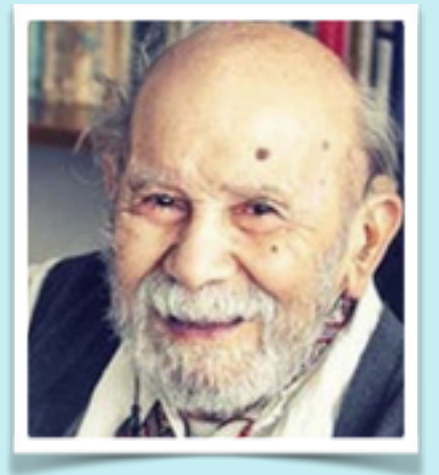
USTA YAZARA VEDA

Türk edebiyatının usta ismi Vedat Türkali 29 Ağustos 2016'da 97 yaşında hayatını kaybetti. Usta yazar 27 Ağustos günü sağlık sorunlarıyla Yalova Devlet Hastanesi'ne kaldırılmıştı. Türkali'nin doktoru Özgür Akın Oto usta yazarın çoklu organ yetmezliğinden hayatını kaybettiğini bildirdi.

Senarist, şair ve romancı olan Türkali, liseyi Samsun Lisesi'nde okuduktan sonra 1942 yılında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünden mezun olmuştur.

Maltepe Askeri Lisesi ve Kuleli Askeri Lisesinde edebiyat öğretmenliği yaptıktan sonra 1951'de siyasi eylemleri sebebiyle tutuklanmış; 9 yıl ceza almış, 7 yıl sonunda koşullu olarak serbest kalmıştır.

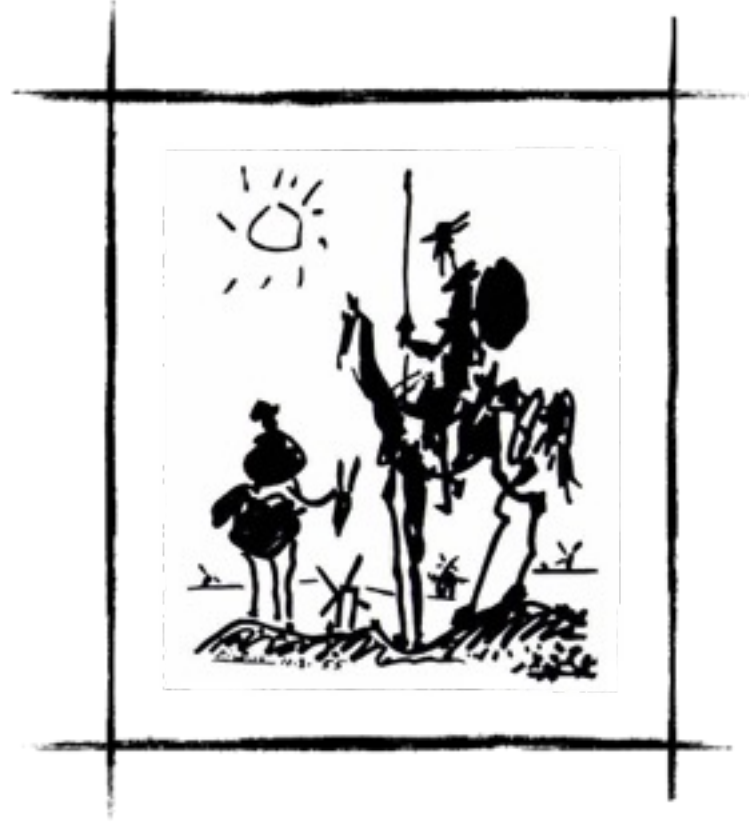
Bir Gün Tek Başına ve *Mavi Karanlık* gibi romanları Türk edebiyatının en büyük eserleri arasına girmiş; daha sonra da *Yeşilçam Dedikleri Türkiye* ve *Tek Kişilik Ölüm* romanlarını da yazmıştır.



SENİN ADIN NE?

JK Rowling'in, ünlü Harry Potter karakteri Lord Voldemort'un adının, sondaki t harfi yutularak söylenmesi gerektiği yönündeki yakın tarihli açıklaması, bir tartışmanın fitilini ateşledi. Sahi, isimlerinin telaffuzunda en çok hataya düşülen edebi karakterler kimlerdi? Araştırma yapıldı ve gerçekler su yüzüne çıktı; yanlıgıların en büyüğü Cervantes'in efsanevi karakteri Don Quijote ile ilgili olan...

Muhtemelen az önceki ismi "Don Kişot" diye okudunuz; ama hayır, ne Türkçe okurunun söylediği haliyle "kişot", ne İngilizce okurlarının yüzde 44'ünün söylediği haliyle "kuiksoat" doğru. Doğru telaffuz ise şöyle: Don-Key-Hoh-Tee. Zira karakter de yaratıcısı da bildiğiniz gibi İspanyol! Araştırmayı yürüten e-kitap pazarlama kuruluşu Audible'ın 2000 kişiyle yaptığı görüşmeler sonucu ulaştığı diğer sonuçlar da dikkat çekici. Buna göre, insanların yüzde 39'u edebi kahramanların adını yanlış telaffuz ediyor. İsmi'nin söylenişinde en çok hata yapılan ikinci karakter, Taht Oyunları'ndan Daenerys Targaryen'i ve onu Sophokles'in Oedipus'u takip ediyor. Agatha Christie'nin dedektifi Poirot ve Harry Potter'daki Hermione da yanlış telaffuzdan mustarip diğer karakterler...



“Suç, saçma sapan şeyleri beğenen halkta değil, ona başka bir şey vermesini bilmeyen yazarlarda.”
Cervantes, Don Kişot

6 SÖZCÜK **1** ÖYKÜ

1

ARDA ERGÖR

Sonsuzluğumuz ne kadar da kısa sürdü...

2

DEREN GÜLLÜ

Kaybolmak istiyordu, nasılsa aradığı biri yoktu.

3

DUYGU DEMİRCİ

Git diye mırıldandı, kal diye bağıryordum...

4

GÜLDE BAŞER

Sesi odada yankılanmaya başladığında anladı yalnızlığı...

AGATHA CHRISTIE'NİN ANAHTARI

Polisiye edebiyatın önde gelen isimlerinden Agatha Christie, yapıtlarının son sayfasına dek okurun merak duygusunu canlı tutabilen bir yazardır. Kitaptaki katili tahmin etmek de pek öyle kolay değildir. Fakat geçtiğimiz günlerde düzenlenen bir panelde, uzmanlar yazarın romanlarındaki bazı karakteristik özelliklerden yola çıkarak suçlunun kolayca bulunabileceğini öne sürdü.

UKTV Channel Drama tarafından Agatha Christie'nin 125. yaşı vesilesiyle düzenlenen bu panelde, yazarın çok satan kitaplarında aslında bir formülün gizlendiği konuşuldu. *Nil'de Ölüm*, *Doğu Ekspresi'nde Cinayet*, *Roger Ackyrod Cinayeti* gibi ünlü yapıtların da aralarında bulunduğu 26 kitaplarda, aralarında Exeter Üniversitesi'nden Dr James Bernthal ve bilgi analisti Brett Jacob'un da bulunduğu uzmanlar tarafından tespit edilen o formüller:



1- Zanlı, maktulle arasında duygusal bir bağ bulunanlardan biri oluyor. Örneğin onun eşi ya da akrabası... Ve mutlaka kitabın ilk yarısında tanıtılıyor.

2- Eğer kitapta kara taşıtları yoğunlukta, katil muhtemelen kadın. Deniz taşıtları egemense de katil muhtemelen erkek.

3- Eğer kurban boğulmuşsa, failin erkek olma ihtimali yüksek. Diğer taraftan, eğer kitapta mekan olarak kır evi

kullanılmışsa, fail yüzde 75 kadın.

4- Eğer katil kadınsa, Christie'in kullandığı dil daha negatif oluyor. Ayrıca kadın katiller sezgilerle yakalanırken, erkek katilleri ele veren bilgi ve mantık oluyor.

5- Eğer araştırmanın sorumluluğunu aykırı dedektif Hercule Poirot üstleniyorsa, maktul bıçaklanarak öldürülüyor ve katilden kitabın başında sıklıkla söz ediliyor.

6- Eğer dedektif Miss Marple ise, katil maktulü para ve gönül ilişkisi yüzünden öldürüyor ve katilden kitabın başlarından ziyade sonlarına doğru bahsediliyor.

KISALTMALAR

LASER:

İngilizce **L**ight
Amplification by
Stimulated **E**mission
of **R**adiation
(Uyarılmış Işıma ile
Işık Yükseltici)
sözcüklerinin baş
harflerinden oluşan
kısaltmadır.

RADAR

İngilizce **R**adio
Detection **A**nd
Ranging (Radyo ile
Tespit Etme ve Menzil
Tayini)sözcüklerinin
baş harflerinden
oluşan kısaltmadır.

UNICEF

İngilizce **U**nited
Nations **I**nternational
Children's **E**mergency
Fund
(Birleşmiş Milletler
Uluslararası Çocuklara
Yardım Fonu)
sözcüklerinin baş
harflerinden oluşan
kısaltmadır.

TIR

İngilizce **T**ransport
International **R**outier
(Uluslararası Karayolu
Taşımacılığı)
sözcüklerinin baş
harflerinden oluşan
kısaltmadır.

MAVİ

sorsan, ikimiz de maviydik;
 ama birimiz deniz, birimiz gökyüzü...
 biz bu kadar aykırıyız işte...
 sen gökyüzüsün,
 dilediğince uçarsın, nefes alırsın...
 ben denizim gelgitleri olan,
 dipsiz ve tehlikeli...
 bana diyorsun ki âşık mısın?
 imkânsız bu aşk...
 ne gökyüzü sevebilir denizi
 ne de deniz kavuşur gökyüzüne...

Seyide DOYRAN

**YAĞMUR**

Uyu! Gözlerinde renksiz bir perde,
 Bir parça uzaklaş kederlerinden.
 Bir ruh gülümsüyor gibi derinden,
 Mehtabın ördüğü saatler nerde?
 Varsın bahçelerde rüzgâr gezinsin,
 Yağmur ince ince toprağa sinsin,
 Bir başka âlemden gelmiş gibisin,
 Dalmış gözlerinle pencerelerde.

A.H. TANPINAR

AKLINIZDA OLSUN...

- ▶ 7 Eylül Çarşamba akşamı Ahmet Adnan Saygun Sanat Merkezi'nde Yunan & Türk Gençlik Orkestrası'nın konseri var. 20.30'da başlıyor.
- ▶ 8 - 20 Eylül tarihleri arasında Ahmet Adnan Saygun Sanat Merkezi'nde Komşunun Işığı adlı fotoğraf sergisi var.
- ▶ 28 Eylül Çarşamba akşamı saat 21.00'de Bornova Açık hava Tiyatrosu'nda Ali İhsan Varol ile Etimolojik adlı gösteri var.

